

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації

Самостійна робота

з навчальної дисципліни

Іконопис

для спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація.

Освітня програма «Образотворче мистецтво».

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Автор: ст викл. Мельничук О.Д.

Затверджено на засіданні кафедри
образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
№1 від “26” серпня 2021 р.

Івано-Франківськ – 2021 р.

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Пояснювальна записка
3. Структура самостійної роботи
4. Тематичний план самостійної роботи
5. Питання для самоконтролю
6. Оцінювання результатів самостійної роботи
7. Рекомендована література

1. Вступ

Предметом вивчення дисципліни є український сакральний живопис у світовому, національному, культурному, мистецькому та релігійному аспектах. Ікона має вагоме значення в українській культурній традиції як елемент культури, і як мистецьке явище, що поширилося далеко за межі Церкви і є актуальним явищем і символом східноєвропейської культури.

Програма навчальної дисципліни опирається на такі різновиди сакрального мистецтва як українське народне малярство на склі та народна ікона, професійне церковне малярство, монументальне сакральне малярство, сучасні пошуки в іконописному мистецтві.

Програма спеціалізації «Іконопис» передбачає поєднання коротких ввідних лекційних матеріалів із практичним курсом і великим об'ємом самостійної роботи.

Навчальний курс „Іконопис” має на меті підготувати кваліфікованого фахівця (художника і педагога) з образотворчого мистецтва із високими духовними та культурними характеристиками, розвинутим творчим мисленням, відповідним професійним рівнем художньої майстерності.

Іконопис як навчальна дисципліна має необмежені можливості для творчого розвитку мистця і позитивно впливає на формування творчих якостей і високої художньої культури.

Спеціалізація з іконопису – це дисципліна за вибором студента, яка дозволяє поглиблено вивчити іконопис, як вид образотворчого мистецтва, зануритись в багату спадщину українського християнського мистецтва, досконаліше зрозуміти принципи його образотворення та унікальність і багатогранність української ікони в східно-християнській мистецькій традиції. Основною метою і завданням курсу є вдосконалити володіння технологією і технікою іконопису, розвинути творче мислення, відшліфувати власний стиль та манеру образу творення, застосування набутих знань і навичок у власній мистецькій та педагогічній діяльності.

Метою викладання дисципліни є:

- підготувати фахівця з високим рівнем іконописної майстерності, здатного самостійно творчо вирішувати завдання художньої і педагогічної діяльності.

Основні цілі викладання дисципліни:

- познайомити студента з технологіями і техніками іконописання;
- навчити студента орієнтуватись у видах сакрального мистецтва, користуватись виражальними засобами, стилістикою та мовою іконопису;

– виробити знання, уміння і навички, які дозволять студентів самостійно виконувати творчі іконописні завдання, а також застосовувати їх в іншій мистецькій діяльності.

2. Пояснювальна записка

Однією із важливих складових вивчення іконопису у системі фахової художньої підготовки є самостійна робота студентів. Під час навчального процесу вона сприяє активізації засвоєння студентом творчих навичок.

Мета самостійної роботи – сприяти якнайглибшому засвоєнню студентами знань з дисципліни “Іконопис”, ознайомити їх з основним термінологічним апаратом, основними методами роботи в іконописних техніках.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи дають можливість студентам глибше ознайомитися з практичними навичками виконання творів в матеріалі, які не були винесені на лекційні або практичні заняття. Вони передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань.

Самостійна робота студентів з дисципліни “Іконопис” становить приблизно 2/3 часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Іконопис», визначається навчальним планом і становить 360 годин.

3. Структура самостійної роботи

1 курс , I семестр	
Модуль I Багатофігурні іконографічні композиції.	
Тема №1. Лекція. Українські святі та новомученики: життя та іконографія.	6
Тема №2. Практична робота. Копія української середньовічної житійної ікони з клеймами.	94
Тема №3. Практична робота. Творча житійна ікона українського святого зі сценами діянь.	80
Всього за 1 курс I семестр	180
1 курс II семестр	
Модуль II Домашній іконостас.	
Тема №4. Лекція. Особливості українського іконопису. Феномен української хатньої народної ікони.	10
Тема №5. Практична робота. Іконописна багатофігурна композиція для домашнього іконостасу.	80
Всього за 1 курс II семестр	90
2 курс I семестр	
Модуль III. Сучасне сакральне мистецтво.	
Тема №1. Лекція. Сучасне сакральне мистецтво. Основні іконописні осередки і мистецькі школи. Сучасні українські художники сакрального мистецтва	10
Тема№2. Практична робота. Творча робота на довільну іконографічну тему у вибраній студентом техніці виконання.	80
Всього за 2 курс I семестр	90
Всього	360

4. Тематичний план самостійної роботи

1 курс , I семестр

Модуль I Багатофігурні іконографічні композиції.

Тема №1. Українські святі та новомученики: життя та іконографія.

Завдання

- 1.Опрацювати рекомендовану літературу.
- 2.Переглянути інтернетджерела, зібрати інформацію про українських святих і новомучеників в творчості сучасних художників.

Тема №2. Копія української середньовічної житійної ікони з клеймами.

Завдання

1. Вибрати зразок для копіювання з українського середньовічного іконопису.
2. Виконати картон в натуральну величину.
3. Підготувати основу.
4. Перенести картон на основу.
5. Виконати рельєфи (якщо є) і золочення.
6. Виконати основні заливки.
7. Працювати над промальовуванням ікони.

Тема №3. Творча житійна ікона українського святого зі сценами діянь.

Завдання

1. Збір інформації про вибраного українського святого.
2. Виконання ескізів.
3. Опрацювання вибраного ескізу.
4. Робота над картоном.
5. Робота над кольоровими ескізами.
6. Підготовка основи.
7. Виконання роботи в матеріалі.

1 курс II семестр

Модуль II Домашній іконостас.

Тема №4. Особливості українського іконопису. Феномен української хатньої народної ікони.

Завдання

1. Опрацювати рекомендовану літературу.
2. Переглянути інтернетджерела, зібрати інформацію про хатні ікони сучасних художників-іконописців.

Тема №5. Іконописна багатофігурна композиція для домашнього іконостасу.

Завдання

1. Вибір теми і збір вихідного матеріалу.
2. Виконання ескізів.
3. Опрацювання вибраного ескізу.
4. Робота над картоном.
5. Робота над кольоровими ескізами.
6. Підготовка основи.

7. Виконання роботи в матеріалі.

2 курс I семестр

Модуль III. Сучасне сакральне мистецтво.

Тема №1. Сучасне сакральне мистецтво. Основні іконописні осередки і мистецькі школи. Сучасні українські художники сакрального мистецтва.

Завдання

1. Переглянути інтернетджерела, зібрати інформацію про сучасні осередки іконописання.

Тема №2. Творча робота на довільну іконографічну тему у вибраній студентом техніці виконання.

Завдання

1. Вибір теми і збір вихідного матеріалу.
2. Виконання ескізів.
3. Опрацювання вибраного ескізу.
4. Робота над картоном.
5. Робота над кольоровими ескізами.
6. Підготовка основи.
7. Виконання роботи в матеріалі.

5. Питання для самоконтролю

1. Українські святі і новомученики.;
2. Художники сучасного сакрального мистецтва ,які зверталися до теми українських новомучеників;
3. Характерні стилістичні особливості української хатньої ікони.;
4. Техніки, в яких малювалися хатні ікони в різних регіонах України.
5. Особливості київської сакральної школи;
6. Характерні особливості львівської школи іконопису;
7. Особливості техніки і технології приготування левкасу;
8. Послідовність виконання етапів золочення;
10. Технічні особливості техніки жовткової темпері;
11. Поетапність підготовки та виконання роботи в матеріалі.

6. Оцінювання результатів самостійної роботи

Контроль самостійної роботи відбувається під час практичних занять в ході виконання практичної роботи та на підсумкових кафедральних оглядах.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати студенти за теми самостійної роботи 1 курс 1 семестр			Загальна сума балів
T1	T2	T3	
	10	15	25

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати студенти за теми самостійної роботи 1 курс 2 семестр		Загальна сума балів
T4	T5	
	50	50

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати студенти за теми самостійної роботи 2 курс 1 семестр		Загальна сума балів
T1	T2	
	25	25

7. Рекомендована література

1. Асєєв Ю. С. Мистецтво Київської Русі / Юрій Сергійович Асєєв. – Київ, 1989. – 327 с
2. Вагнер Г. Канон и стиль в древнерусском искусстве / Г. Вагнер. – Москва, 1987. – 125 с.
3. Жолтовський П. Малюнки Києво-Печерської іконописної майстерні / Павло Жолтовський. – Київ, 1982. – 246 с.
4. Жолтовський П. Український живопис XVII-XVIII ст. / Павло Жолтовський. – Київ, 1978. – 354 с.
5. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в XVI-XVIII ст. / Павло Жолтовський. – Київ, 1983. – 276 с.
6. Креховецький Я. Богослов'я та духовність ікони / Яків Креховецький. – Львів, 2002.
7. Кристопчук М. Технологія оволодіння старовинним іконописним живописом / Микола Кристопчук. – Львів, 1994.
8. Логвин Г. Н. По Україні / Григорій Никонович Логвин. – Київ, 1988. – 286 с.
9. Мельник В. І. Сакральне мистецтво Галичини XV-XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею / Віктор Іванович Мельник. – Івано-Франківськ: Лілея - НВ, 2007. – 224 с.

10. Мельник В.І. Церква св. Духа в Рогатині. / Віктор Іванович Мельник. – Київ, 1991. – 190 с.
11. Народна ікона на склі : Альбом / [упорядник Оксана Романів -Тріска]. – Львів, 2008. – 368 с.
12. Патріарх Дмитрій (Ярема). Іконопис Західної України XII-XVст. / Патріарх Дмитрій (Ярема). – Львів, 2005. – 420 с.
13. Овсійчук В. Класицизм і романтизм в українському мистецтві / Володимир Антонович Овсійчук. – Київ:Наукова думка, 2001. – 380 с.
14. Овсійчук В. А. Оповідь про ікону / В. А. Овсійчук, Д. П. Крвавич. – Львів, 2000. – 286 с.
15. Овсійчук В. Майстри українського бароко / В. А. Овсійчук. – Київ: Наукова думка, 1991.– 400 с.
16. Овсійчук В. Українське мистецтво XIV-перш.пол.XVII ст. / В. А. Овсійчук. – Київ: Наукова думка, 198. – 350 с.
17. Овсійчук В. Українське малярствоX-XVIII ст. Проблеми кольору / В. А. Овсійчук. – Львів, 1996. – 458 с.
18. Омельченко П. Наука про малярські фарби матеріали та техніки / П. Омельченко. – Львів, 1996. – 157 с.
19. Пещанський В. Іконописна техніка та її джерела /В. Пещанський, І. Свенціцький. – Львів, 1932. – 59 с.
20. Сланський Б. Техніка живописи / Б. Сланський. – Москва, 1962. – 249 с.
21. Степовик Д. В. Історія української ікони X-XX ст. / Дмитро Власович Степовик. – Київ, 1996. – 387 с.
22. Степовик Д. Іконологія й іконографія / Дмитро Власович Степовик. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2003. – 310 с.
23. Степовик Д. Українська ікона. Іконотворчий досвід діаспори / Дмитро Власович Степовик. – Київ: Балтія друк, 2003. – 158 с.
24. Свенціцька В. Укаїнське народне малярство XIII-XXст. / В. Свенціцька, В. Откович. – Київ: Мистецтво, 1991. – 187 с.
25. Свенціцька В.І. Спадщина віків: Українське малярство XIV- XVIII ст. у музейних колекціях Львова /В. І. Свенціцька, О. Ф. Сидор. – Львів: Каменяр, 1990 – 72 с.
26. Скоп Л. Українське церковне малярство.: техніка і технологія XV-XVIIIст. / Л. Скоп. – Дрогобич: Коло, 2013. – 191 с.
27. Українська старовина із приватних збірок. Мистецтво Гуцульщини та Покуття.[] – К., 2002.
28. Український іконопис XII-XIX ст. з колекції НХМУ: альбом / [упорядник Ю. Литвинець]. – Хмельницьк: Галерея, Київ: Артанія Нова, 2005. – 256 с.